

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Gospodarjem, ki nameravajo napraviti nove vinograde.

Oklic visoke c. kr. vlade, da je do 10. oktobra čas naročiti si iz državnih trtnic ameriških trt, reznic ali pa vkoreničenih trt, mi je dal povod, da zopet govorim o ameriških vinogradih ter povem, kar sem videl v tukajšni državni trtnici in pri drugih vinogradnikih, ki se že pečajo z novo trtorejo.

Ker vem, da vsaki, ki se misli lotiti zasanjanja novih vinogradov, želi tudi kmali pridelka, svetujem, naj se ne prezirajo trte, ki rodé prav obilno in dobrega grozdja brez požlahtnenja. Nekateri vinorejci sicer niso za te trte, češ, da grozdje neprijetno diši in da niso stanovitne. Jaz sem danes v državni trtnici pokušal grozdje od vseh raznih vrst ameriških trt ter sem se prepričal, da nima res tako neprijetnega duha, kakor se trdi. Našel sem, da razven huntigtona diši vse drugo grozdje manj ko znana izabela. Meni ta duh ni prav nič neprijeten; enako sodbo sem slišal tudi od drugih, ki so sad ameriških trt pokušali. Vina iz ameriškega grozdja sicer še nisem pil, a slišal sem od takih, ki so ga pili, da je prav dobro in močno.

Gledé trajnosti ali trpežnosti takih trt, se ve da gotovega iz lastne skušnje še ne morem nič zanesljivega povedati. Le to vem, da so vse vrste, o katerih bom zdolej govoril, razven yorkmadejre, popolnoma ušive v tukajšni trtnici, vender pa kaj čvrsto rastejo in bogato rodé. Stare so pa po pet let in manj; tedaj čez petletne izkušnje tukaj ni gledé na trpežnost, ker je trtnica še le toliko stara.

1. Huntington ima, kakor sem rekel, precej duha; meni se zdi kakor po malinah. Raste čvrsto, ima hudo črne jagode s tremi pečki; grozdi so rizlingove, ali kakor tukaj pravijo, krofovke velikosti; pa tudi velikost jagod je enaka rizlingovem. Zori že koncem avgusta; rodi pa že drugo leto po sajenji reznic. Jako sladko grozdje bi bilo posebo za barvo.

2. Viala je jako podobna huntingtonu. Vendar so jagode debeleje in imajo manj pečk in tudi malo manj duha. Zori koncem avgusta, in rodi tudi že drugo leto.

3. Otelo, je tukaj najbolj ušiva trta izmed američank. Raste čvrsto. Listje je podobno listju naših trt. Grozdi so veliki kakor črninski; jagode debele, jako črne, sladke, duha malo. Rodi navadno tretje leto, pa včasih tudi drugo.

4. Yorkmadejra ima majhine grozde ko viala, tudi tej enake jagode; zori sredi septembra; pa ni jako rodna. Tukaj je brez uši.

5. Senaskva je gledé sadu enaka Oteli, zori v prvi polovici septembra. Duha ima malo.

6. Herbemont ima grozde, sredne velikosti z drobnimi jagodami. Zdaj še ni zrelo; zori še le oktobra.

7. Yakves (žak) je tako kakor herbemont; zori oktobra.

Ameriških trt z belim sadom, ki tukaj že rodijo ste dve vrsti:

1. Elvira ima zelenkaste jagode, sladke, podobna je zeleniki; tudi grozdi so veliki kakor zeleniški. Zori v prvi polovici septembra; duha ima prav malo. Napaka njenina pa je, da zrele jagode kaj rade odpadejo. Rodna je elvira jako.

2. Noah ima ravno tak sad ko elvira le bolj rumene so jagode. Grozdje je sladko. Zori kakor elvira.

V državni trtnici je sicer še več vrst ameriških trt, ki so rodne: a tukajšni nasadi so še premladi in brez sadu. O teh bom povedal, ako Bog dá, prihodnje leto.

Vidite toraj, dragi Dolenjci, da boste lahko kmalu pili vino iz novih vinogradov, če boste le hoteli in ne boste čakali, da bi vam Bog delal nove vinograde. Od vseh zgoraj naštetih vrst se tukaj dobijo reznice; od nekaterih tudi vkoreničene trte, če tudi vladni razglas tega ne pové.*) Kdor pa hoče piti vino naših domačih trt, naj si pa naroči riparije navadne, od katere velja tisoč

*) Mi tukaj priporočane trte tako gorko priporočati ne moremo. Dokazano je namreč, da se trpežnost ameriških trt kaj močno ravna po tem, kakošen je svet. Herbemont in Yakves ne bodo na Dolenjskem nikdar dozorele.

reznice le 3 gld., pa je ravno tako dobra, kakor dražja „riparija portalis“. Priporočam tudi solonis, katera je za podlago enako dobra ko riparija, in v nekaterih krajih še bolj stori kakor prva. Te trte sicer ne rodé, a na nje cepimo naše domače vrste, ker so bujne rasti in brez uši ter dobra podlaga. Kdor pa hoče imeti veselje z novim vinogradom, in hoče kmalu imeti iz njega dobiček, naj nikar ne pozabi, da vse ameriške trte hočejo imeti globoko prekopana tla in dobro pognojena. Kopati je treba saj 60 cm. globoko. Pred kratkim sem videl vinograd, katerega jeden del je bil rigolan globoko, drugi del pa le po navadi prekopan. Na prvem delu rastejo američanke kakor tudi cepljenke bujno in zadne so vse obložene z lepim zdravim grozdem; a na drugem delu so trte mnogo manje in sadu je tudi le malo, pa tem več paleža. Ta vinograd ima g. župnik, Fr. Brulec v Vel. Dolini. Pri ravno tem gospodu sem ogledal tudi deželni poskuševalni vinograd, ki je res v prav dobrem stanju, in popolnoma vstreza namenu, kar od nekaterih poskuševalnih vinogradov, ki sem jih ogledal, ne morem trditi.

V tem vinogradu je delavec, ko je prvi jarek kopal, zemljo poleg jarka zmetal in jo je potem le razgrnil. Ostal je tedaj pod to zemljo nerigolani svet. Ker g. župnik tega ni vedel, je dal tudi tam trte saditi. Ta vrsta trt, ki stoji v nerigolanem svetu, pa očito kaže, da kdor američankam noče vinograda z rigolanjem pripraviti, ne opravi nič. Za poskuševalni vinograd je to naključje prav, ker je jasen dokaz, da brez rigolanja ne bo novih vinogradov.

Neki drugi posestnik je dal po svojem starem, rekel bi pokojnem, vinogradu kopati široke jame mesto splošnega rigolanja. V te jame je posadil ameriške trte; a vspeh je mnogo slabši od drugih rigolanih vinogradov.

Ker pa prekopavanje vinograda prizadene največ stroškov, se tega dela vsakdo boji. Pri nas plačujemo delavce po 50 do 60 kr. na dan (brez hrane). En delavec pa prekopa na dan 25 m., če ni zemlja preilovnata, ali če ni preveč kamenja. Najbolje opravi, kdor sam prekopuje kolikor more, da si prihrani stroške, in da je delo dobro storjeno. Vsako leto par sto metrov pa bo vinograd gotov brez posebnih stroškov.

Gospodom učiteljem pa, ki imajo šolske vrte, priporočam, naj potom c. kr. okrajnega glavarstva prosijo visoko vlado, da bi jim dala od vsake vrste ameriških trt, ki se v tukajšni trtnici dobé, po nekaj reznice. Te naj posadé v šolski vrt, kot špalirje, sicer delajo preveč sence, in imeli bodo lep sortiment, ki jim bo prav dobro služil pri poduku o trtojeji.

Ker je moj današnji spis že malo predolg, hočem v prihodnjih „Novicah“ povedati, kako se je meni in drugim sponeslo cepljenje trt na zeleno in sploh skušanje, ki smo jih pri tem imeli, da bodo tudi drugim v korist. Še enkrat rečem, vinorejci na delo! ne držite križem rok in ne čakajte čudežev. Tudi to je prazno upanje, da boste iz poganjkov že skoraj usahlih trt, kedaj nove vinograde naredili. Ko so trti pognjile vse koreninice vsled zateklin, ki nastanejo po ušnih vbodih, ker za njo ni več živeža, trta, če ni popolnoma vsahnela, začne zopet poganjati; toda komaj ima nove koreninice, je že tudi uš na njih — in up vinorejčev je šel po vodi. Tako se kmetje goljufajo, da leto za letom odlašajo poprijeti se sicer težavnega pa potrebnega rigolanja in sajenja ameriških trt.

L. A.

D v o b o j !

Ako se dva fanta spreta zaradi litra vina ali nore „punce“, se zgodi prerado, da si skočita v lase; še več — včasih zgrabita kol, ter se bijeta, dokler eden ne obleži. To je grdo, ostudno, pravijo vsi ljudje; to je surovo, neotesano, trdé posebno še olikani gospodje. Da je temu res tako, mislijo tudi „Dol. Novice“. Hvala Bogu, da med priprostim narodom ta ostudna surovost posebno po nekaterih krajih naše drage domovine ponehuje. Prav je, da take ljudi, ki si tako sami iščejo pravice, trdo kaznujejo; — želeli bi bilo celo, naj bi se kaznovali ostreje!

Pa kaj bodete rekli preprosti kmetje, poštteni rokodelci dolenjski, ako Vam povemo, da je tej surovosti na las podobna surovost še v navadi, da zlasti pri nekaterih mladih ljudeh še celo rase? Še več, kaj bote djali, ako Vam povemo, da so ljudje, ki si celo v čast štejejo, ako imajo z brazdami zaznamovano na obrazu — da so se topli?! Pa kje vendar so taki ljudje? v Afriki med črnimi divjaki? — O ne! tacih ljudi je dosti med izobraženimi in učenimi Francozi, Nemci in tudi med nami — Slovenci se nahajajo — zlasti med tistimi, ki obiskujejo više šole ter hočejo biti kedaj Vaši uradniki, sodniki, zdravniki. — Vsi pač niso taki, ali nahajajo se; sami smo jih videli zaznamovane!

Pa kako je vendar to? tako vprašate?

Mladenič (včasih tudi mož) je razžaljen tako ali tako — ali vsaj misli, da je razžaljen. Sedaj pokliče nasprotnika, naj se ž njim bije z revolverjem, ali pri študentih večinoma s sabljo. Obadva si privzameta tudi prič, določi se kraj in ura. Sedaj gredo ti „olikani“ gospodje na boj — ali do smrti, ali večinoma le do rane, da se pokaže kri. Kdor je zmagal, prvi ranil, ta ima pravo, ta je čist, ima dobro ime!? Se li ne

smejete? ali ni to res podobno navadnemu pretepu neolikanih fantov — s tem razločkom, da tu tepó — gospodje, ki bi morali vedeti, kako je to bedasto — neumno? Tak boj zovejo dvoboj.

O tej groznej in pregrešnej nespameti, o tej gosposkej surovosti, so naš skrbni sv. oče papež Leon XIII. razposlali zadnji čas prelepo pismo kardinalu in nadškofu praškemu, nadškofu kolonjskemu, nadškofom in škofom avstrijskim in nemškim, — ker je ravno v Avstriji in pa na Nemškem ta budalost jako razširjena. V tem pismu kažejo, da ravna vsakdo, ki se poda v dvoboj zoper pamet in zoper božjo zapoved, da ravna zoper državljanski red. Omenjajo, kako ostro je vsled tega katoliška cerkev vsigdar obsojala in kaznovala dvobojevnike — z izobčenjem in s tem, da jim odreče cerkveni pogreb, ako umro v boju ali vsled rane v dvoboju dobljene. S temi kaznimi preti cerkev ne le njim, ki se tako bijejo, ampak tudi vse pomagache, priče in sovedce. Tudi pravijo, da taki boji prihajajo samo od tod, ker ljudje nočejo zatajevati se, nočejo ubogati — ampak v svojej prevzetnosti hočejo ravnati vse le po lastnej volji.

Prav prikladno omenijo tudi sv. Oče, kako čudno je, ko se naše stoletje baha in ponaša z večo omiko, kakor prejšnja stoletja — pa vendar le še goji surovi dvoboj, ki je bil v navadi pri neolikanih narodih prejšnjih stoletij.

Slednjič sv. Oče prisrčno prosijo, naj škofje delajo, kolikor mogoče na to, da se ta nora neotesanost odpravi izmed katoliških kristijanov.

Bog daj, da ne bi bil glas papežev le glas vpijočega v puščavi!

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Naš presvitli cesar bivajo na Češkem. Prišli so v zlato Prago dné 26. septembra. Sprejem je bil veličasten. Vsa dežela Slovani in Nemci, se skuša, kako bi pokazala cesarju svojo zvestobo; posebno pa se odlikujejo pražani, kateri vže 11 let niso imeli svojega milega vladarja v svojej sredi. Blesk v katerem se sveti Praga, je nepopisljiv. Cesar so ob večjih prilikah v nemškem in češkem jeziku izrekli, da tako napreduje prelepo kraljestvo češko. Obiskali so cesar češko razstavo; obiskali pa bodo še več čeških in nemških mest po kraljestvu ter pokazali, da ljubijo oba naroda enako.

Pražko razstavo je obiskalo vže dva milijona ljudij. Nemci se je niso hoteli vdeležiti, — sedaj pa pisano gledajo.

Državi zbor je sklican po cesarjevem pismu na 8. dan oktobra. Med Mladočehi je razpor vidno

vedno večji. Vže doslej, ločeni od konservativne stranke, niso mogli nič doseči — kako pa mislijo narodu koristiti, ako se bodo še med seboj pisano gledali?

Poljski jednoletni prostovoljci so bili letos v večji meri izpraševani v poljščini; kedaj se bodo jeli ozirati pri tem na našo slovenščino?

V **Gradcu** so Nemci praznovali slavnost nemškega pesnika Körnerja tako navdušeno za Nemčijo, da je policijski komisar zbor razpustil.

Naši ljubi sosedje **Madjari** bi najraje kar pogoltnili v svoj madjarski želodec lepo primorsko mesto — Reko — pa so jim in jim menda bodo Hrvatje na potu.

Znani madjarski rovar, puntar **Košut** bode star drugo leto 90 let. Madjari mu menda mislijo ob tej priliki podariti kakovo posestvo. Potreben je mož, ker je zgubil vse premoženje — in živi v ubožtvu.

Kaj je novega po širokem svetu?

Rusija je dobila od Turčije gotove pravice v morskej ožini, ki pelje iz Črnega morja; sedaj je baje sklenila tudi s Perzijo pogodbo, ki jej bode dajala velike prednosti pred Angleži. Franciji tudi prijazno namežikuje — vse kaže, da so Rusi res prekanjeni, in da se previdno pripravljajo na strašni boj, katerega brez dvoma ne bomo čakali veliko let. — Da nam Rusija ni prijazna, je znano. Zadnji čas pa se kaže očitno, da se tudi od Nemčije bolj in bolj oddaljuje. Morda ni daleč čas, ko se bode te poskusili v krvavem plesu ti mogočni državi.

Kitajci so se vzdignili zoper tuice. Mnogo katoličanov je moralo bežati. Požgali so Kitajci več cerkvá in samostanov; umorili nekaj katoličanov. Domača vlada zagotavlja, da bode napravljen mir; ali ni pričakovati, ker se kaže, da namerava vstaja vreči ravno sedanjo vlado ter poklicati drugo — domačo. Skorej gotovo bodo morale evropske vlade vmes poseči, da napravijo mir.

V **Čile** je boj končan, ker so ustajniki zmagali. Predsednik je bežal — potem sam sebe umoril. Mož, Balmaceda mu je bilo ime in je imel še-le 51 let, bil je vzrok ustaji in katoliškej cerkvi vedno sovražen.

Piše se nam:

Iz Mokronoga. Daleč okrog znana je romarska cerkev Matere Božje sedem žalosti na Žalostni Gori pri Mokronogu. Navadni shodi so tu vsako mlado nedeljo t. j. nedeljo po mladi luni, če je ta do petka dopoldan, drugače drugo nedeljo. Veliki shod pa je v saboto in nedeljo pred godom sv. ap. Jerneja. Letos se je štelo do 7000 romarjev in imelo sedem gospodov spoved-

nikov obilno dela. Tu je ustanovljena bratovščina Matere Božje sedem žalosti in gosp. župnik pooblaščen sprejemati v bratovščino, blagoslovljati škapulirje, molke in svetince.

Ob velikem shodu se je 180 oseb vpisalo v bratovščino. Tu so tudi kapelice, v katerih so naslikane sedmere žalosti Marije, ki so postavljene po gori do svetih stopnjic, katere pobožni božjepotniki tudi radi obiskujejo ter klečé gredó po 28 stopnjicah. To leto je prišla na svitlo lepa molitvena knjiga: „Marija sedem žalosti“ za to božjo pot, kot sploh za častilce Marijine z raznimi prav lepimi molitvami in se dobiva pri gosp. župniku v raznih vezavah. Cerkev na Žalostni Gori je bila zeló zanemarjena, zdaj pa se vedno obnovlja in popravlja; ravnokar je izdelal mizar Jakob Martinčič iz Čelovca pri Šmarjeti prav lepe cerkvene klopi in spovednice iz hrastovega lesa, katere krasijo cerkev in delajo čast bistrounemu mojstru — kateri se za take dela vsem častitim cerkvenim predstojništvom priporoča. Z božjo pomočjo, po skrbi gosp. župnika in darovi radodarnih romarjev se bo cerkev še nadalje okrasila v čast Marije naše usmiljene matere in v spodbudo njenih častilcev, da se bo še lepša kazala po tukajšnji prelepi okolici. Popravlil se je tudi tlak v zunanji kapelici, pod zvonikom in v cerkvi, popravile vse strehe deloma s kamenitimi ploščami, deloma s cementno opeko, vse to je mnogo stalo. Mnogo reči pa še čaka potrebnega obnovenja.

Iz Dolenjskih hribov. — O Cleveland in modri tam bivajoči prerok F. A. — nekđaj ubogi Kranjski Janez! Tako sem vskliknil prečitavši dopis iz Clevelanda v Severnej Ameriki, katerega so prinesle „Dolenjske Novice“ v zadnji svoji številki. Star pregovor pravi: „Več glav več vé in več oči več vidi“. Res je to. A med te glavé nikakor ne morem prištevati onega kranjskega preroka in vedeža zdaj bivajočega v Clevelandu, kateri če nekako modrovati o potrebi nemškega jezika! Sicer mu ne zamerim; le žal, da častiti gosp. urednik „Dolenjskih Novic“ take uprav Amerikanske dopise ne vrže kar precej v koš.

Naj ne misli ta modrijan iz Clevelanda, da je vsak Slovenec za to vstvarjen, da bo moral enkrat porovati v Ameriko! Tega mu ni treba, če mu tudi pobere Božja roka bogastvo in premoženje, kajti vsled tega še ni treba, da bi ubogi siromak iskal kruh po širokem svetu! Pridna roka ga najde tudi v svoji ožji domovini dovolj! Seveda človek ne sme biti pohlepen in požrešen in tudi ne kaki lahkokruhkar! Vsaj začetkoma so romali v Ameriko večinoma le taki, ki so preveč hlepeli po kupih zlata, katero se baje tam kar zastonj dobi! Dandanes pač mnoge žene potreba; ali prav

dosti jih je tudi, kateri gredo le za to, da bi bili prej bogati.

Želim, da mi v kakem prihodnjem dopisu ta modrijan v Clevelandu odkrije tisti veliki zaklad, katerega bomo mi Slovenci kupili naši mladini, če jej vcepimo nekoliko nemškega jezika! — Pri nas shajamo z našim maternim jezikom, z milo in prelepo Slovenščino prav pošteno, in naša sveta dolžnost je, da se temu dobro priučimo. Slovenci smo, slovenski jezik ljubimo! Kdor pa hoče po širokem svetu ali pa celo preko morja v presrečno Ameriko, naj se pa uči tudi drugih, tam potrebnih jezikov. Prilike mu je dovolj že v domovini. Kajti mi ne mrzimo družih narodnosti, kakor mrzite vi F. A. svojo lastno narodnost, ker pravite, da Slovenski kar več ne govorite. To ni lepo! Sploh pa gospod modrijan pustite nas pri miru s svojimi uprav ameriškimi nasveti! Za danes vas le zavrremo z besedami: „le čevlje sodi naj koptar!“ Tudi zagotavljamo vas, da nismo kar nič radovedni, kod da ste vi hodili in kaj ste novega videli po širokem svetu! Bodite konečno prepričani, da nam je pred vsem na tem ležeče, da ostane naša duša v božji milosti; za to pa ne hrepenimo po Ameriki, katero imenujete vi tako lukavo „obljubljeno deželo!“ Za vas nekaterih naj bo, a za nas pa nikdar ne! Rajši smo v svoji domovini pošteni sobenjki in gostači, kakor pa v Ameriki bogata čežana. Tudi bi ne imeli nikdar toliko denarja, da bi ponujali postreščeku petdesetak, če me popelja do soseda. To je uprav ameriškó darilo, katerega se zamore le kaki prismukjen izseljenec znebiti. Toda dovolj za danes! Toliko v pojasnenje, pa brez zamere vam gospod v Clevelandu v Severni Ameriki! Z Bogom!

A. F.

Iz Pueble v Severni Ameriki. Prosim malega prostorčka v „Dol. Nov.“, ker še nikoli ni bilo od nas tako veselega dopisa. Predragi brałci „Dol. Novic“, za nas Kranjce so bili dnevi od 22. do 31. avgusta res srečni. Obhajali smo prelepo slavnost — sv. misijona v našej boraej cerkvi, katera je še pred nekaj mescev služila za stauovanje našim Kranjcem: Sedaj služi Najvišjemu, ki kraljuje v nebesih in na zemlji. Imeli so navdušeni gosp. misijonar iz reda sv. Benedikta vsak dan dve službi božji; namreč zjutraj so imeli ob 9 uri sv. mašo in slovensko pridigo, in zvečer ob 8. uri slovensko pridigo, potem pete litanije Matere Božje z izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom.

Oh, kako je to veselo bilo za nas, posebno še zato, ker veliko jih je tukaj vže po več let, ki niso mogli tako srečni biti, da bi zamogli si nasititi svojo dušo v presvetem zakramentu in slišati besedo božjo razlagati v svojem slovenskem jeziku. Kako vrlo so se trudili ta gospod in nas

vzbujali k življenju po sv. veri. Povedali so nam tudi, da je nas Kranjcev tukaj 466, katerim, mislim, so podelili zakrament sv. pokore in sv. Rešnjega Telesa. Mirsikomu so pač vnovič poživili vero, ki je jela pešati. Torej predragi, imejmo ta sv. misijon v večnem spominu. Gospodu misionarju pa bodi prelepa hvala za njih obilni trud.

Emporium v Severni Ameriki. — Piše nam neki znanec, da Kranjci pridó v Ameriko, premalo gledajo na vnanje reči. Pravi, drugi se lepo osnažijo, čedni hodijo, pa tudi ložje delo dobé. Tudi svetuje naj nikar ne hodijo po delu vprašat v celih tolpah; — gré naj vsak sam, ali k večemu dva skupaj. Ako ta dva delo dobita, naj vpraša še tretji itd. — pa bode laglje šlo. Amerikanci zeló gledajo na vnažno t.

Mi sicer prav nič ne svetujemo, da bi naši ljudje zapuščali domovino — s pridnostjo se bode tudi doma dobil kruh — radi pa natisnemo zgornje, ker snažnost je res povsod ljuba Bogu in ljudem.

Domače vesti.

(Duhovske premembe). Čast. gosp. dr. Josip Dolenc, kapelan v Stari Loki, je nastavljen za namestnega profesorja bibličnih véd starega zakona in orientalskih narečij na bogoslovnem učilišču v Ljubljani. — Premeščeni so čč. gg.: Ivan Čebašek iz Poljan nad Skofjo Loko v Hrenovice; Dominik Janež iz Blok kot ekspozit na Goro pri Sodražici; Anton Jemec iz Senožec kot ekspozit v Suhorijo; Ivan Mikš iz Hrenovic kot ekspozit na Razdrto; Martin Nemanič iz Kostanjevice v Poljane nad Škofjo Loko; Ivan Nemanič iz Šentjurja pod Kumom kot farni upravitelj na Vrh k Sv. trem kraljem pri Idriji; Franc Pokorn iz Šmarja v Staro Loko; Ivan Šiška iz Šentruperta v Šmarje. — Na novo so nameščeni čč. gg. novomašniki: Alojzij Češarek gre v Cerknico za družega kapelana; Franc Češarek v Podzemelj; Venceslav Filler v Šentrupert; Anton Hribar na Vinico; Valentin Jakelj v Senožce; Martin Končar za kap. vikarja v Novo Mestu; Josip Seigerschmied v Kostanjevico.

(Premembe pri uradnikih). C. kr. davkar v Kranjski Gori g. Rihard Murgel imenovan je glavnim kontrolorjem c. kr. davkarji v Novem Mestu. C. kr. davčni adjunkt g. Anton Krapš v Krškem kontrolorjem v Lož in c. kr. praktikant g. Alojzij Strmolè adjunktom v Novem Mestu.

(„Národna čitalnica“) v Novem Mestu priredi s sodelovanjem „Dolenjskega pevskega društva“, povodom imendana Nj. veličanstva cesarja Frana Josipa I., slavnost v prostorih Ná-

rodnega doma dné 3. oktobra t. leta ob 8. uri zvečer. — Vstop udom národnih društev in povabljenim gostom prost. — Vabilo velja kot vstopnica. — Vspored koncerta pod vodstvom g. pevovodje V. Tuček-a: 1. * * * Slavnostna kantata „Na casarja“, moški zbor; 2. Hr. Volarič: „Divja rožica“, ženski zbor s spremljevanjem na glasoviru; 3. Schubert: „Popotnik“, bariton solo s spremljevanjem na glasoviru, poje iz prijaznosti g. J. Grm; 4. A. Nedved: „Dekletu“, četverospiev. — Plesni venček. — Med plesom svira oddelek novomeščanske godbe.

(„Dolenjski Sokol“) priredi v nedeljo dné 11. oktobra svoj zadnji popoldanski izlet v Sevno pod Trško Goro. — Dalje bode priredil „Sokol“ kakor običajno vsako leto streljanje in sicer vsaki četrtek od 15. oktobra počenski v gostilni g. Schwarza. Námerava dalje prirediti tudi nekaj glediških predstav v tukajšnji „Čitalnici“ z vstopnino in sicer bode čisti dohodek namenjen v napravo telovadnega orodja. Za prvo predstavo namenjena je igra „Svetinova hoi“, za drugo pa namerava prirediti novo Borštnikovo igro: „Stari Ilija“.

(Kužna bolezen) v gobci in parkljih je zopet jela na Dolenjskem se zelo širiti; vsled tega so živinski sejmi v Novomeškem, Žužemberškem, Zatiškem sodnem okraji, ter vsem političnem okraji Krškem do preklica prepovedani. Opomnimo še, da so tedenjski živinski sejmi (v pondeljkih) preklicani.

(Obnorela) sta v Mačkovcu in Hribu junc in krava, ki sta bila 24. in 25. avgusta t. l. od steklega psa ogriznjena, ter se bota takoj pokončala. — Občinstvo opozarjamo tedaj, da se strogo ravna po določilih pasjega kontumaca. Dostavimo še, da velja pasji kontumac tudi za Gotno Vas.

(Trtna uš.) Iz Gradca se poroča: Uradne preiskave so dokazale, da so poročila, katera trdijo, da so na ameriškanskih trtah uši naši, neresnična.

(Medved ustreljen) V Strugah, v žužemberškem sodnem okraji ustrelili so v nedeljo dné 19. septembra velikanskega medveda z zrnóm (šroti). Tehtal je 370 fantov ter so ga pripeljali tukajšnjemu okr. glavarstvu na ogled, da je prejel junaški lovec pristoječo mu taljo.

(Obravnave ob odkupu vžitnine od vina in sadnega mošta in mesa za leto 1892,) pogojno tudi za leti 1893 in 1894, vršile se bodo letos po nastopnih davčnih okrajih. Odkupnina od vina, vinskega in sadnega mošta ter mesa znaša vkupe na leto za okraj: Brdo 6100 gld., Trebnje 2700 gld., Litija 18 700 gld., Metlika 5400 gld., Rudolfovo 15.000 gld., Idrija 13.200 gld., Krško 9400 gld., Kočevje 12.200

gld., Velike Lašiče 3800 gld., Rateče 5500 gld., Kamnik 14.800 gld., Kostanjevica 5800 gld., Radovljica 9000 gld., Zatičina 5200 gld., Ribnica 9000 gld., Tržič 2000 gld. Pogajalo se bode za vsak okraj posebej v uradnih prostorih dotične c. kr. davkarije ob 9. uri predpoldne in sicer: na Brdu in v Trebnjem dne 16. oktobra. v Kamniku, Zatičini, Metliki in Tržiču dne 17. oktobra; v Litiji, Rudolfovem, Kočevju, Radovljici in Idriji dne 19. oktobra; v Ratečah, Kostanjevici in Ribnici dne 20. oktobra; na Krškem in v Velikih Lašičah dne 21. oktobra. Pri obravnavi mora biti navzoča večina vseh obdačenih obrtnikov okraja, po osebah in obsegu obrtnij, in ta večina mora pogodbi pritrčiti. Pooblaščenici obrtnikov morajo se izkazati s poverjenimi pooblastili in ta pooblastila izročiti voditelju obravnave. — Ponudbe ali oferti se morajo vložiti sposobno zaznamovane in zapečaćene pri c. kr. finančnem ravnateljstvu v Ljubljani; tej ponudbi mora biti priložena varščina ali vadij v znesku 10% od ponujene zakupnine in mora obsezati izjavo, da je ponujalec na svojo ponudbo tako dolgo vezan, dokler se mu ne naznani, je-li njegova ponudba sprejeta ali ne, posebno pa, da ponudba tudi tedaj še ostane v pravni moči, če se je poprej vršila zakupna obravnava potom javne dražbe.

(V tukajšnjo gimnazijo) se je upisalo 216 dijakov v prvi razred 61.

(Premovanje konj v Šentjerneju) se je vršilo dne 21. t. m. Konjerejci so pripeljali 22 kobil z žrebeti, 12 mladih kobil in 26 jedno- in dveletnih žrebic. Premije so dobili za kobile z žrebeti: Matija Vene z Bučke 35 gld., Janez Vertačič s Pristave 25 gld., Josip Globelnik iz Skocijana 20 gld., Franc Fabjan s Spod. Gradišča, Fr. Cvelbar iz Čadrez in Matija Kerin iz Podloga po 15 gld., Janez Vovk z Dobrave, Gabrijela Jombart iz Klevevža in Fr. Jordan s Čistega Brega srebrne svetinje. Za mlade kobile: Anton Pečnik z Gor. Gradišča 25 gld., Matija Kerin iz Podloga 20 gld., Anton Barborič iz Čadrez 15 gld., Anton Stravs iz Kostanjevice in A. Feticch-Frankheim iz Šentjerneja srebrni svetinji. Za žrebice: Martin Repič iz Sentjakoba 15 gld., Anton Hrovat iz Šentjerneja, Martin Borse iz Maharovca in Janez Strojini iz Ostroga po 10 gld., grajščina pleterska, Anton Poljanec iz Šentjerneja in Jos. Gričar iz Malenc srebrne svetinje. — Pri vseh letošnjih premovanjih je bilo 284 konj.

(Konjske dirke v Šent Jerneju) 20. sept. se je udeležilo precejšnje število tekmovalcev, in silno veliko občinstva. Dirkališče je sedaj pač dobro pripravno, le premalo izvoženo, premehko je še bilo, kar bo v prihodnje tudi bolje.

Pri prvi dirki so zmagali s svojimi konji: gosp. župnik Feticch-Frankheim (častno darilo), g. Straus iz Kostanjevice (70 gld.), g. Hrbar iz Podgabra (36 gld.), g. Zajc iz Kostanjevice (15 gld.). Pri drugi dirki so se odlikovali: g. Rus iz Mirne peči (50 gld.), g. Rangus (25 gld.), g. Straus (10 gld.). Pri tretji dirki: g. Borse iz Maharovca (40 gld.), g. Zagorc iz Stare vasi (20 gld.) in g. Zupančič (10 gld.) — Po končani dirki je imel g. Pirc, tajnik c. kr. kmetijske družbe do zbranega občinstva lep nagovor v spodbudo konjereje in umne odgoje konj.

(Ogenj.) Pretečeni terek nastal je ogenj pri Oblaku v Prečini, kateremu je vse strešje, orodje in več pridelkov pogorelo. Siromak je pred desetimi leti že enkrat pogorel.

(Jubilarna slavnost). Kakor se nam iz Karlovca poroča, bode večastni o. Gilbert Gravl, naš domorodec Slovenec, rojen v Višnji Gori, mašnik reda sv. Frančiška, hrvaško-kranjske pokrajine sv. Križa slavil 4. oktobra t. l. v Karlovcu v frančiškanski župni cerkvi sv. Trojice petdeset letnico svojih slovesnih redovnih obljub. Vredni stari jubilar in mnogospoštovani svečar si je kot redovnik in svečnik, sosebno skoz 22 let na raznih mestih na učiteljskem polju kot bivši učitelj in katehet v odgoji šolske mladeži pridobil lepih zaslug. Prejel je vsled tega vže kot katehet v Kamniku očitno pismeno pohvalno priznanje od visoke c. kr. kranjske deželne vlade in od ljubljanskega knezo-škofijskega konsistorija. Ob priliki te redke njegove slavnosti mu srčno častitamo in želimo mi njegovi rojaki, da po božji volji preživi še več milih in prijetnih let v sreči, zdravju in zadovoljnosti. — Živi ga Bog na mnogaja leta!

(Narodna čitalnica v Št. Vidu nad Ljubljano) obhaja petindvajset letnico svojega obstanka in objednem odkritje spomeniške plošče pokojnemu večletnemu šentvidskemu župniku in ustanovitelju „Narodne Čitalnice“ Blažu Potočniku v nedeljo, dne 4. oktobra 1891

(Medeni sejm.) Ljubljanskega sejma z medom (14. septembra) so se vdeležili čebelarji z vse Kranjske. Cena medu v satovji, pripeljanem v panjih, katero je bilo pretekli teden še pa 28 gld. sto kilogramov, poskočila je vsled slabe letine na 32 gld. Med v sodčih plačeval se je po 27 do 28 gld. za sto kilogramov.

(Nov slovenski list.) Naši bratje v Severnej Ameriki so je-li izdavat lasten list z imenom „Amerikanski Slovenec“. List obeta, da bode zagovarjal pred vsem koristi američanskih Slovencev; skrbel, da se ohranijo Slovenci tudi med tujimi narodi. Posebno nam dopada pa v listu to, ker obeta, da bode vselej deloval tudi za našo sveto vero, da-si družih ver ne bode nikdar na-

padal, „vsakemu svoje“. Urednik in izdajatelj listu, ki je tudi za nas jako zanimiv, je g. Ant. Murnik. List izhaja v velikej obliki vsaki četrtek ter stane za Združene države in Kanado 2 dolarja in pol, za Evropo tri dolarje. Naročnina se pošlje g. Antonu Murniku, vredniku lista „Amerikanski Slovenec“ Nr. 65 Cor. W. 19 et Johnson Str. Chicago 111.

Razne vesti.

* (Zagrebsko razstavo) obiskalo je dosedaj 370.000 ljudi. Minolo nedeljo so došli v Zagreb Madjari in sicer z nekako bojaznijo, ker so prinesli seboj revolverje. V Zagrebu bili so ti gospodje prav jugoslovansko pogosteni in so bili zelo iznenadeni o razstavi in napredku hrvatskega naroda. Tudi naši nemškutarji naj bi si ogledali to razstavo in spoznali bi narod hrvatski, da ni tak, kakor ga grdijo po časopisih. — Dne 12., 13. in 14. septembra bila je velika slavnost gasilnih društev, ker je baš te dni zagrebsko gasilno društvo obhajalo svojo petindvajsetletnico. Došlo je tja tudi več zastopnikov gasilnih društev iz Slovenskega, kakor: Novoga Mesta, Ljubljane, Šiške, Postojine, Kranja, Kamnika, Krškega, Mokronoga, Šent-Vida nad Ljubljano. Bilo je vseh gasilcev nad 1400 in bila vsa slavnost velikanska. Slovence so zopet bratje Hrvatje srčno pozdravljali, posebno se je odlikoval prijazni in priljubljeni župan zagrebski g. dr. Amruš, kateri je vsako slovensko društvo prijazno osobno pozdravil. — Razstava je v istini velikanska, odlikuje se v lepej hrastovini in dogami, jako lepim nasadom sadnih drevesc in trt, obilo je videti kmetijskih strojev, lepo pletenih prtov, pravi izdelki slavonski in hrvatski, kateri danes slujejo daleč po svetu. Videti je v razstavi, kar prideluje in izdeluje Hrvatska in Slavonija; videli smo lepo govejo žival in krasne konje, sedaj je na vrsti sadje. Vsa razstava je električno razsvetljena ter ima lep, visok vodomet, veliko je pivnih pokušalnic, katere dobro vino in pivo točijo, seveda primerno dražje; v zabavo občinstva svira vsaki dan vojaška godba.

* (Pes rešitelj.) V Gradcu sprehajal se je nek gospod v bližnji okolici z svojim velikim črnim psom (Neufundlandcem), kar nastane krik med ljudmi, ker je po Muri plavalo malo štiriletno dete, na mah plane pes v deročo reko in privleče h kraju dete za obleko, katero je bilo po psu rešeno gotove smrti.

* (Nova konjiška sabla) uvela se bode pri nemški konjici. Za poskušnjo se je oborožil z novo sablo oddelek 15. huzarskega polka v Wandsbecku. Nova sabla je dolga kakor nož nemških topničarjev, pešcev, a mnogo bolj lahka. Nožnica ni usnjata, nego iz trdega gumija narejena. Sabla se bode rabila bolj za sunek nego za udarec. Pritrjena bode na sedlu a ne kakor dozdej, na životu vojaka.

* (Premetena sleparija) dogodila se je te dni v Londonu. Necega dne stopi neki južno-ameriški general z obvezano desno roko v prodajalnico jednega prvih juvelirjev Londonskih. Ko je nakupil in takoj plačal nekaj malenkostnih stvari, hoče oditi. V prodajalnici zagleda jako lepo agrafo z dijamanti. „Koliko velja“, vpraša general. „Tri tisoč funtov šterlingov“ odgovori juvelir. „Dobro, kupim jo, pravi general ter pošljem slugo k svoji ženi po novce“. Pokliče služab-

nika svojega ter naprosi juvelirja, naj napiše par vrstic, ker zaradi bolne roke ne more pisati. Juvelir piše, kakor mu narekuje general: „Ljuba žena, prilika mi je, da kupim po ceni dijamante, pošlji toraj po pri našalcu lista 3000 funtov šterlingov. Karol“. Sluga se odpelje, ter pride za jedno uro z denarjem. General plača agrafo in gre. Kako se je začudil juvelir zvečer, ko je izvedel doma, da je generalov sluga bil pri njegovi soprogi, katera mu je izročila 3000 funtov šterlingov, spoznavši lastnoročno pisavo svojega moža, kateremu je bilo tudi ime Karol. O sleparskem generalu ni bilo duha ne sluha več.

* (Točnost.) Gospodinja novo došlemu stanovniku: „Jaz ljubim točnost in prosim plačilo za mesec naprej“ Stanovnik: „Tudi jaz ljubim točnost in plačam, ako dolžan ne ostanem“.

Loterijske srečke.

Trst	19. septembra	18	15	16	70	61
Gradec	26. „	21	75	40	6	27

Jaz podpisani Franc Šenica iz Toplic, prekličem s tem javno vse one žaljive besede, katere sem dne 13. septembra 1891 gospodu Ignaciju Suppančič-u, c. kr. umirov. stotniku v Toplicah nasproti govoril ter izjavim, da iste obžalujem.

(191)

Franc Šenica.

Dve novi cerkveni uri.

Prva za zvonove do 10 stotov velja 200 do 250 gld. — Druga za zvonove od 20 do 30 stotov stane 300 do 350 gld. Delo je dobro in jamčim za deset let.

Janez Brunskole,
urar na Vrčicah št. 18, pošta Semič.

Dobra kupčija za Amerikance.

Grajsčina „Brlog“ pri Metliki prodaja v lepem kraju oranega zemljišča, luke, gojzde, vinograde, stanovanja, moltnice, žago in brod na Kolpi za vsak denar. — Cena za jeden oral se računi od 100 gld. naprej. — Kdor želi kaj kupiti, natančneje izve pri gospodu c. kr. notarju Francu Štajeru v Metliki in pri grajsčini v Brlogu. (180—2)

Viseča pratika

za leto 1892,

slovenska in nemška, je izšla v tiskarni Jan. Krajca v Novem Mestu. — Cena 25 kr.

Ravno tam dobiva se tudi

mala in velika pratika.

Vsled ustavljenja tovarne za železo na Dvoru, od katere sem blago prevzel, imam na prodaj pod tovarniško ceno: štedilna ognišča (Sparherde), peči, kotle, vratca in druga dela za peči; možnarje, mline za kavo, uteže za ure, lopate za kolesa in druge stvari iz litega železa. Tudi imam v zalogi kovane koroške kolesne obroče, osi, železo v palicah, drat, cianisti, bakreni in železni kositar (pleh), lepe pozlačene nagrobne križe s kamenji, mline in poprečne žage, pluge in rezalne stroje vse vrste; vse prodajam z garancijo.

Dalje imam vedno v zalogi različne barve z firnežem ribane, špicerijsko blago kakor: sladkor, kavo, riž, olje, petrolej itd. po zelo nizkih cenah.

Adolf Gustin
Novo Mesto.

[172-3]

[187-2] Zdrav močan deček,

14 do 16 let star, sprejme se za učenca, ako ima veselje do kovaškega rokodelstva, takoj pri Antonu Tomšiču, kovaču v Verdu pri Vrhniki.

Mestni mlin

v Novem Mestu se dá takoj v najem. Pogoji se izvedó pri mestnem županstvu. [190-2]

Dve prodajalni mizi (pudel,)

čisto nove, so takoj na prodaj. Več pove iz prijaznosti g. Durini v Novem Mestu. [177-2]

Šolske knjige

za ljudske šole in gimnazijo, kakor tudi potrebno risalno in pisalno orodje ima na prodaj

Janez Krajec
v Novem Mestu.

Stanovanje [188-2]

v hiši štev. 157, obstoječ iz dveh sob, kleti, drvarnice in velikega vrta, se od 1. oktobra odda.

Žalost in veselje,

spisal Andrejčkov Jože,

mična povest je izšla v 36., 37. in 38. zvezku „Narodne biblioteke“ ter stane nezvezana 45 kr., lično vezana 60 kr. — Dobi se pri g. Jan. Krajeu v Novem Mestu in po bukvarnah.

Od pluga do krone,

veliki historični roman iz slovenske zgodovine.

(183-2)

Hiša št. 14 v Toplicah

z vsem posestvom vred se takoj dá v najem, ali se tudi prodá. Več se izvé ravno tam. [193-1]

Suhe, mehke deske,

različne debelosti in dolžine, prodá gozdarski urad kneza Auersperga v Soteski, pošta Dvor. [179-2]

Zobozdravnik A. Paichel

ustavlja [192]

umetne zobe in zobovja

brez bolečin, plombira ter vse zobne operacije izvršuje. Prebival bode v Novem Mestu od 4. do 10 oktobra, in ordiniral vsak dan od 9. do 4. ure v gostilni „pri Solncu“.

Dve let star bik za pleme

sive barve, je na prodaj pri Franc Kastelicu, na Jablanu pošta Mirna peč. [176-3]

V svojo prodajalno z mešanim blagom sprejemem ne premlado

dekle,

katera mora biti pridna ter zanesljiva pri tem porabljava v prodajalnici. Znati mora tudi šivati. Plača po dogovoru. F. Skušek. Metlika.

(195-1)

(160-4)

Zalogo

nagrobnih vencev z napisi

ima

Tone Virant v Novem Mestu.

Naročila po pošti se točno izvršujejo.